

RURAL PACT

Deklarācija par lauku apvidu un lauku attīstības politikas nākotni Eiropas Savienībā

2024. Gada decembris

Saturs

Preambula	1
1. Lauku apvidu nākotne ir visas sabiedrības jautājums	2
2. Lauku problēmām nepieciešami steidzami risinājumi	3
3. Nākotnes lauku attīstības politikā nopietnāk jāņem vērā lauku apvidu vajadzības	4
4. Lauku ilgtermiņa redzējuma pārvēršana konkrētā stratēģijā un Lauku pakta modeļa īstenošana	5
5. Vietējo spēju un vietējās atbildības veidošana	6
6. Lauku apvidiem paredzēto ES izdevumu uzraudzības uzlabošana	7

Ciktāl iespējams, atzinumi, ieteikumi vai ziņojumi tiek pieņemti vienprātīgi. Balsošanas gadījumā iznākumu nosaka vienkāršs locekļu balsu vairākums. Locekļiem, kuri balsojuši pret vai atturējušies, ir tiesības pieprasīt, lai atzinumiem, ieteikumiem vai ziņojumiem pievieno dokumentu, kurā sniegts viņu nostājas pamatojuma kopsavilkums.

Paustais viedoklis ir Lauku pakta koordinācijas grupas viedoklis, un to nevar uzskatīt par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju.

Preambula

Lauku pakts ir iniciatīva, kas minēta paziņojumā par ilgtermiņa redzējumu attiecībā uz ES lauku apvidiem, un tās mērķis ir veidot sadarbību starp dažādiem pārvaldības līmeņiem un ar ieinteresētajām personām. Lauku pakta iniciatīva ir augšupējs daudzlīmeņu pārvaldības process, kurā Eiropas Komisija darbojas kā veicinātājs.

Lauku pakta koordinācijas grupa (LPKG) tika izveidota kā Komisijas īpaša grupa, kuras uzdevums ir turpināt attīstīt Lauku pakta un vadīt tā procesu. Kā LPKG locekļi¹ mēs atzīstam, ka daudzās problēmas, ko lauku reģionos rada iedzīvotāju skaita samazināšanās, zaļā, digitālā un cita veida pārkārtošanās un ekonomikas lejupslīde, nav iespējams atrisināt bez mērķtiecīgas intervences un politiskas inovācijas. ES fondu un politikas pārvaldībā būtu jāatzīst un jāatspoguļo tas, ka lauku kopienu panākumi ir kritiski svarīgi ne tikai lauku iedzīvotājiem, bet arī Eiropas Savienības ekonomiskajai, vidiskajai un sociālajai labklājībai kopumā.

Mūsu kopīgais mērķis ir radīt dinamiskas un noturīgas lauku kopienas, kas spēj veicināt ilgtspējīgu ekonomisko, vidisko un sociālo pārkārtošanos. Tāpēc mēs, LPKG locekļi, esam kopīgi izstrādājuši šo deklarāciju, atbildot uz deviņiem jautājumiem, kas izklāstīti dokumentā "[Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: galvenie sasniegumi un turpmākā virzība](#)", un 2024. gada 12. decembrī esam pieņēmuši² šo deklarāciju.

Finansē
Eiropas Savienība

1. Lauku apvidu nākotne ir visas sabiedrības jautājums

1.1. ES ekonomiskā un sociālā labklājība lielā mērā ir atkarīga no lauku apvidiem

Lauku kopienām ir izšķiroša nozīme ES ekonomikā, jo šeit plaukst tādas nozares kā lauksaimniecība un ilgtspējīga pārtikas ražošana, mežsaimniecība, zivsaimniecība un atjaunīgo resursu enerģija, kas ir nepieciešamas pārtikas nodrošinājumam, resursu pārvaldībai un enerģētikas stratēģijai (it īpaši zaļajai enerģijai).

Turklāt lauku apvidi pārvēršas par saimnieciskās darbības centriem, kuros attīstās agrotūrisms, ekotūrisms un digitālā uzņēmējdarbība. Lauku kopienas bagātina ES sociālo struktūru, piedāvājot unikālu dzīvesveidu, kam raksturīga lielāka telpa un ciešākas cilvēciskās saiknes vietējās kopienās.

Turklāt lauku apvidi saglabā vietējās tradīcijas un kultūras mantojumu, veicinot kultūras daudzveidību, integrējot jaunpienācējus un migrantus un stiprinot drošību pierobežas reģionos.

1.2. Eiropas Savienības lauku apvidiem ir izšķiroša nozīme cīņā pret klimata pārmaiņām

Bez lauku reģioniem nav iedomājama nedz klimata pārmaiņu mazināšana, nedz pielāgošanās klimata pārmaiņu izraisītajām sekām. Lauku kopienās notiek ilgtspējīga pārtikas ražošana, lauksaimniecības zemes un meža apsaimniekošana, atjaunīgās enerģijas ražošana, dabisko dzīvotņu saglabāšana un ekosistēmu pakalpojumu sniegšana (jo īpaši tādās trauslās ekosistēmās kā kalni un salas).

Klimata stratēģiju panākumi lielā mērā ir atkarīgi no tā, cik rezultatīvi lauku kopienas ir spējīgas pieņemt ilgtspējīgu praksi, stiprināt noturību un dot ieguldījumu globālajā cīņā pret klimata pārmaiņām.

1.3. Lauku resursus nevajadzētu ekspluatēt, un tie jāpārvalda ilgtspējīgi

Lai gan lauku apvidiem ir vērtīgi dabas, kultūras un ekonomiskie aktīvi, tos nevajadzētu ekspluatēt un izmantot pārmērīgi, bet būtu jāņem vērā ilgtermiņa ilgtspējas apsvērumi. Piemēram, atjaunīgās enerģijas projekti, tādi kā vēja turbīnas kalnu apvidos,

būtu jāintegrē pārdomāti, lai līdzsvarotu ietekmi uz vidi un vietējās kopienas intereses, nodrošinot, ka ieguvumus no šādiem projektiem gūst arī tur dzīvojošie cilvēki.

Arī tūrisms būtu rūpīgi jāpārvalda, lai aizsargātu lauku ainavas un saglabātu kultūras mantojumu, nepārslogojot vietējās ekosistēmas. Turklāt augsnes un ūdens resursi ir jāapsaimnieko atbildīgi, lai novērstu to stāvokļa pasliktināšanos un nodrošinātu to dzīvotspēju nākamo paaudžu labā.

1.4. ES politikai mērķtiecīgāk jāveicina ilgtspējīga lauku attīstība

ES politikai būtu jāveicina iekļautība un ilgtspējīga lauku attīstība, tostarp investējot infrastruktūrā, ilgtspējīgā praksē un jaunās vietējās ekonomikas nozarēs (piemēram, slēgta cikla ekonomikā, izklīdētā enerģijā, kuras pamatā ir atjaunīgās enerģijas kopienas, sociālā un uz kopienām vērstā ekonomikā un digitalizācijā).

ES politikai būtu jānodrošina, ka lauku kopienas un to iedzīvotāji, arī vietējās pašvaldības, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un privātas struktūras (to vidū lauku uzņēmumi), var līdzsvaroti un ilgtspējīgi sniegt pozitīvu ieguldījumu Savienības nākotnē.

2. Lauku problēmām nepieciešami steidzami risinājumi

2.1. Lauku apvidi saskaras ar demogrāfiskām problēmām un ekonomisko lejupslīdi

Lauku apvidos vērojama iedzīvotāju skaita samazināšanās un iedzīvotāju novecošana. Ekonomiskā lejupslīde un pakalpojumu apjoma samazināšana, kā arī pieklūstamu pakalpojumu trūkums (tādos aspektos kā lauku apvidu pieklūstamība, pietiekamas un cenas ziņā pieejamas mobilitātes iespējas, izglītības un veselības aprūpes pakalpojumi), mājokļu trūkums un nepietiekama piekļuve zemei vēl vairāk paātrina izceļošanu, īpaši jauniešu vidū.

Darbaspēka trūkums un kvalitatīvu darba iespēju nepietiekamība, kā arī uzņēmumu (arī vietējo veikalus) slēgšana vēl vairāk vājina lauku kopienas un saasina demogrāfiskās problēmas.

2.2. Lai pielāgotos digitālajai, zaļajai un ekonomiskajai pārejai, lauku kopienām ir jāievieš inovācijas

Digitālā, zaļā un ekonomiskā pārkārtošanās lauku kopienām rada nebijušu izaicinājumu. Lai nodrošinātu, ka šajā pārkārtošanās procesā lauku apvidi nepaliek zaudētajos, ir steidzami vajadzīgas lielas investīcijas nākotnes prasībām atbilstošā infrastruktūrā un inovācijā (tehnoloģiskajā, sociālajā, uzņēmējdarbības un pārvaldības inovācijā).

2.3. Dažādi apvidi saskaras ar atšķirīgām problēmām, kam ir vajadzīgi mērķtiecīgi risinājumi

Ir jāatzīst, ka dažādi lauku apvidi (piemēram, kalnu apvidi, salas, nomaļi un tālākie reģioni un pierobežas reģioni) piedāvā dažādas iespējas, kā arī saskaras ar atšķirīgām problēmām, kurām nepieciešami niansēti politiski risinājumi un intervences pasākumi, kā uzsvērts Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. pantā.

Piemēram: svarīgs faktors ir attālums no pilsētu centriem un pilsētu un lauku savienojumi; kalnu apvidiem ir īpašas vajadzības, jo problēmas sagādā to pieklūstamība un piekļuve pakalpojumiem; arī tālākie reģioni saskaras ar

būtiskiem ierobežojumiem, kas saistīti ar to ierobežoto teritoriju, izolētību un atrašanos uz salas, kā arī ar izmaksām, ko rada ievērojams attālums līdz lielākajiem tirgiem; savukārt pierobežas reģionus bieži skar drošības problēmas, ekonomikas lejupslīde un ģeopolitiskā spriedze.

2.4. Kapacitātes ierobežojumi mazina lauku kopienu spēju rīkoties un piekļūt finansējumam

Lauku kopienas bieži saskaras ar ievērojamiem kapacitātes ierobežojumiem, ko vēl vairāk saasina demogrāfiskas pārmaiņas, kuras rodas, jauniešiem un izglītotiem cilvēkiem pametot lauku apvidus. Turklāt lauku kopienas lielā mērā ir atkarīgas no brīvprātīgā darba un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, un abiem šiem darbības virzieniem ir vajadzīgs lielāks atbalsts un lielāka atzišana.

Kapacitātes ierobežojumi kavē lauku kopienu spēju nodrošināt finansējumu un pilnvērtīgi plānot savu nākotni. Lauku apvidiem bieži trūkst mērķorientēta finansējuma, savukārt tad, ja finansējums ir pieejams, tā pilnvērtīgu izmantošanu ierobežo birokrātiskie šķēršļi, piemēram, pārāk sarežģītas procedūras. Sabiedrības virzītai vietējai attīstībai (SVVA), neraugoties uz tās stiprajām pusēm un pierādītajiem rezultātiem, pašlaik ir ievērojami mazāks finansējums, un tā netiek pietiekami izmantota.

3. Nākotnes lauku attīstības politikā nopietnāk jāņem vērā lauku apvidu vajadzības

3.1. Pastiprināt atbalstu lauku apvidiem daudzu politiku un finansējuma iespēju satvarā, arī iestrādājot lauku aspektus dažādās programmās

Lauku attīstības politika būtu jāīsteno, izmantojot holistisku un integrētu politikas pieeju, proti, iestrādājot lauku aspektus dažādās politikas jomās. Lauku aspektu iestrādāšanas koncepcija, kas ietver *“politikas pārskatīšanu no lauku perspektīvas, lai padarītu šo politiku piemērotu tiem, kas dzīvo un strādā lauku apvidos”*³, nedrīkst būt tikai abstrakts princips, un tā ir jāstiprina ar attiecīgiem noteikumiem, procedūrām un visaptverošiem metodiskiem norādījumiem.

Lauku attīstības politikas finansējumam vajadzētu būt apvienotam no dažādiem – Eiropas, valstu un reģionāliem – avotiem. Lai nodrošinātu, ka lauku kopienas saņem tām vajadzīgos resursus, ir svarīgi koordinēt dažādu ES politikas jomu un fondu, kā arī citu finansējuma avotu darbības. Attiecīgo politiku izstrādē būtu cieši jāiesaista lauku ieinteresētās personas.

3.2. Stiprināt sabiedrības virzītas, konkrētai vietai pielāgotas pieejas, tādas kā LEADER/SVVA un viedie ciemati

Sabiedrības virzīta vietējā attīstība (SVVA) būtu plašāk jāizmanto kā pamatmetode, kā noteikt vajadzības, izstrādāt vietējos plānus un stratēģijas, plānot un īstenot vietējos projektus un sadalīt līdzekļus. SVVA ir augšupēja reģionālās un vietējās attīstības pieeja, kurā vietējas kopienas uzņemas vadību savu attīstības vajadzību apzināšanā un apmierināšanā, kā arī lēmumu pieņemšanā uz vietas (izmantojot, piemēram, vietējās rīcības grupas jeb VRG), nodrošinot vietējā līmeņa iesaisti un daudzlīmeņu finansējuma pieeju.

Tas arī ļauj mērķtiecīgāk risināt konkrētai teritorijai aktuālas vajadzības. LEADER jau vairākus gadu desmitus ir bijusi galvenā SVVA metode, ko veiksmīgi izmanto lauku apvidos, savukārt no vairākiem finansējuma avotiem finansēta SVVA lauku apvidos un citviet tikusi aktīvi veicināta, bet dalībvalstīs nav guvusi plašu popularitāti.

Pēdējā laikā ir parādījušās citas sabiedrības virzītas vietējās pieejas, it īpaši viedie ciemati. Viedo ciematu mērķis ir stiprināt lauku kopienu noturību, sekmējot tehnoloģisko un sociālo

inovāciju vietējā, lauku kopienas līmenī, ievērojot SVVA principus (t. i., sabiedrības virzīta, līdzdalīga, holistiska vietējā plānošana un inovatīvu viedo iniciatīvu īstenošana).

3.3. Stiprināt saiknes starp ES atbalstu un lauku kustībām

Papildus oficiālajiem ES SVVA instrumentiem pilsoniskā sabiedrībā vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas līmenī pastāv spēcīgas saites, proti, plašs vietējo grupu, ciematu un reģionālo apvienību, attīstības trastu, sociālo uzņēmumu, kopienu padomju, vietējo partnerību u. tml. tīkls.

Daudzām no šīm “lauku kustībām” ir senas tradīcijas (tās darbojas vairāk nekā 50 gadu), un tās ir izstrādājušas nacionāla un Eiropas mēroga lauku parlamentu sistēmu, kas lauku kopienām dod iespēju paust savu viedokli un uzlabot vietējās spējas. Lai saglabātu šo tīklu kritisko jaudu, tīklu finansējums, ko galvenokārt nodrošina reģionālās vai valstu valdības un dalībnieku iemaksas, būtu jāpapildina ar Eiropas finansējumu.

3.4. Nodrošināt iespēju lauku apvidiem paust savu viedokli un uzlabot savu interešu pārstāvību politikas veidošanā

Neatkarīgi no tā, vai turpmākām politikām un dalītas pārvaldības programmām ES izmantos viena fonda vai vairāku fondu pieeju, vairs nav adekvāti dalībvalstu ziņā atstāt jautājumu, kādu ES finansējuma daļu tās piešķir lauku attīstības mērķiem.

Lai gan lauku apvidiem ir izšķiroša nozīme ilgtspējīgai Eiropas attīstībai un tie ir klimata pasākumu degpunktā, lauku apvidu un kopienu interešu pārstāvība ārpus lauksaimniecības – salīdzinājumā ar citu nozaru un teritoriālajām (piemēram, pilsētu) interesēm – ir salīdzinoši vāja. Šā iemesla dēļ lauku apvidiem un lauku kopienām nav pievērsta pietiekama uzmanība citās politikās un citu programmu finansējumā.

3.5. Uzdot dalībvalstīm lauku attīstībai piešķirt minimālo finansējuma daļu

Saskaņā ar lauku aspektu iestrādāšanas principiem LPKG atbalsta ES līmenī noteiktas stingras saistības un skaidras prasības pret dalībvalstīm. Saskaņā ar šo principu obligāta procentuālā daļa (piemēram, vismaz 30 %) no visiem ES līdzekļiem daudzgadu finanšu shēmā, sevišķi kohēzijas politikas un KLP fondu gadījumā, ir jāpiešķir lauku apvidiem un lauku kopienām – tādiem lauku attīstības mērķiem, kas nav saistīti ar lauksaimniecību.

3.6. Noteikt obligātu prasību pēc lielāka minimālo līdzekļu sadalījuma pēc SVVA pieejas

Pašreizējais 5 % piešķirums SVVA metodei vairs nav pietiekams. Lai nodrošinātu, ka vietējām kopienām ir finanšu resursi, kas tām nepieciešami savas attīstības veicināšanai, lauku attīstībai paredzēto līdzekļu obligāta daļa (piemēram, vismaz 10 %) būtu jāsadala, izmantojot vietējā līmenī vadītus un konkrētai vietai pielāgotus SVVA mehānismus (tādus kā *LEADER* un viedie ciemati).

3.7. Kā alternatīvu risinājumu apsvērt īpašu lauku attīstības programmu un fondu

Kā izklāstīts 3.5. punktā, mēs uzskatām, ka (neatkarīgi no galīgā politikas un finansēšanas scenārija) ir nepieciešams obligāts minimālais ES līdzekļu piešķirums lauku attīstībai. Tomēr, ja tas izrādīsies neiespējami, būtu jāveido īpašs Eiropas Lauku attīstības fonds (ELAF) un programma, kā arī jānodrošina tiem pienācīgi resursi (piemēram, vismaz 30 % no visiem ES līdzekļiem – sk. 3.5. punktu).

Šāda pieeja piešķirtu lauku jautājumiem lielāku nozīmi ES politikās un nodrošinātu lielāku lauku kopienām pieejamo finansējumu. Turklāt SVVA iniciatīvām būtu jāsaņem lielāks finansiālais atbalsts arī ELAF ietvaros, ja tiks izvēlēts šis risinājums.

3.8. Dot dalībvalstīm elastību lauku attīstības prioritāšu un stratēģiju noteikšanā

Lai gan lauku attīstības piešķirumam vajadzētu būt obligātam, ir svarīgi saglabāt elastību, lai dalībvalstis varētu finansēt konkrētus mērķus, kas ir pielāgoti to lauku attīstības stratēģijām, kuras salāgotas ar plašāku ES noteiktu satvaru un prioritātēm. Būtisks ir uz vajadzībām un rezultātiem orientēts finansēšanas modelis, kas atspoguļo lauku un pilsētu teritoriju dažādās vajadzības.

4. Lauku ilgtermiņa redzējuma pārvēršana konkrētā stratēģijā un Lauku pakta modeļa īstenošana

4.1. Lauku ilgtermiņa redzējuma pārvēršana lauku attīstības stratēģijās visos līmeņos

ES ilgtermiņa redzējums par lauku apvidiem (IRLA) ir jāpārvērš konkrētās stratēģijās Eiropas Savienības, valstu un reģionālā līmenī. Ir jāprasa dalībvalstīm izstrādāt valsts (un reģionālas) lauku attīstības stratēģijas, kas ir salāgotas ar kopīgajām ES prioritātēm, kuras noteiktas stratēģiskajos dokumentos, tādos kā IRLA, Eiropas jalais kurss un Digitālā desmitgade.

Lai nodrošinātu, ka stratēģijas pienācīgi atspoguļo vietējas prioritātes un vajadzības, stratēģijas jāizstrādā partnerībā ar lauku ieinteresētajām personām, arī vietējā līmenī.

4.2. Izveidot Lauku pakta modeli, izmantojot spēcīgas starpiestāžu struktūras un koordināciju

Reģionālā, valstu un ES līmenī lauku attīstības centieni būtu jākoordinē, izmantojot īpašas institucionālās sistēmas, kas nodrošina gan horizontālu, gan vertikālu koordināciju. Būtu jāievēro principi un mehānismi, kas izklāstīti publikācijā par Lauku pakta "[Lauku pakta īstenošana dalībvalstīs](#)".

Iecelti valsts un reģionālās valdības locekļi un obligātas starpministriju koordinācijas grupas var nodrošināt politikas saskaņotību un veicināt pilnvērtīgu lauku aspektu iestrādāšanu. Šādu mehānismu esība būtu nosacījums, lai piekļūtu lauku attīstībai atvēlētajiem līdzekļiem.

ES līmenī īpašs Lauku attīstības ģenerāldirektorāts (*RURAL ĢD*) varētu racionalizēt un koordinēt lauku attīstības mērķus un centienus. Turklāt būtu jāpastiprina sadarbība un koordinācija starp attiecīgajiem ģenerāldirektorātiem (*AGRI ĢD*, *REGIO ĢD*, potenciālo *RURAL ĢD* un citiem saistītajiem ģenerāldirektorātiem).

4.3. Veidot vadošo iestāžu spējas lauku attīstības un lauku aspektu iestrādāšanas jomā

Lauku aspektu iestrādāšana būtu jāintegrē valstu un ES līmenī, konkrētāk, pirmslikumdošanas un pēclikumdošanas posmā. Lai nodrošinātu pilnvērtīgu politikas īstenošanu, vadošās iestādes un citas svarīgas politiskās organizācijas jāapmāca lauku attīstības jautājumos un lauku aspektu iestrādāšanā. Lai šīm iestādēm palīdzētu lauku stratēģiju pārvaldīšanā, nepieciešamas tehniskās zināšanas un spēju veidošana.

5. Vietējo spēju un vietējās atbildības veidošana

5.1. Stiprināt spējas vietējā līmenī, izmantojot īpašu finansējumu un tehnisko atbalstu

Lauku kopienām, it īpaši mazām un nelielas ročības lauku kopienām, būtu jāsaņem tehniskais atbalsts, kas tām palīdzētu izstrādāt projektu idejas un noformēt finansējuma pieteikumus. Šādu atbalstu var sniegt vietējās rīcības grupas (VRG), valstu lauku tīkli un specializētie Eiropas tīkli (arī lauku pašvaldību tīkli).

Lai veidotu spējas un nodrošinātu pieredzes apmaiņu ES līmenī (bet arī ar lauku teritorijām, kas neietilpst ES), pietiekami ES līdzekļi būtu jāpiešķir ES līmeņa tīklu veidošanai, tehniskajai palīdzībai un sagatavošanas darbībām.

5.2. Vietējiem labuma guvējiem nodrošināt elastību pieteikumu iesniegšanas procesos

Pieteikumu iesniegšanas procesā būtu jāparedz lielāka elastība un atvērtība eksperimentiem. Mazākiem projektiem slogu atvieglotu finansiālo noteikumu vienkāršošana, ieviešot uz rezultātiem balstītus maksājumus un plašāk izmantojot vienkāršotu izmaksu iespējas (piemēram, vienības izmaksas un fiksētas summas). Lai atbalstītu sabiedrības virzītas iniciatīvas, svarīga nozīme ir uz sniegumu balstītam finansējumam un racionalizētām finanšu pārskatu sistēmām.

5.3. Nodrošināt sākuma finansējumu projektu sagatavošanai un ideju izstrādei

Iniciatīvu un projektu sākumposmā izšķiroša nozīme ir sākuma finansējumam, piemēram, ideju izstrādei, projektu rakstīšanai un sagatavošanai un katalizatora resursiem. Oficiālus rakstiskus priekšlikumus varētu papildināt jaunas pieejas, piemēram, projektu prezentācijas, kas mazāk pieredzējušiem labuma guvējiem dotu labākas iespējas piekļūt finansējumam.

5.4. Atbalstīt lauku kopienas inovācijā un starptautiskajā apmaiņā

Lai lauku kopienās sekmētu radošus risinājumus, izšķiroša nozīme ir inovācijas atbalstam jau ideju posmā. Īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai mazāki dalībnieki varētu piedalīties inovācijas projektos un pārrobežu sadarbībā. Mazām lauku kopienām būtu jāsaņem tehniskais atbalsts un labāka tiešā piekļuve tiešā pārvaldībā esošām ES programmām, tādām kā programma "Apvārsnis Eiropa" un *Interreg*.

6. Lauku apvidiem paredzēto ES izdevumu uzraudzības uzlabošana

6.1. Par pamatu izmantot pašreizējās uzraudzības sistēmas un datus un ņemt vērā kvalitatīvos aspektus

Datiem (piemēram, tiem, kas savākti un iesniegti ar Lauku novērotavas starpniecību) būtu jāuzlabo datus balstīta politikas veidošana. Būtu jāizmanto pašreizējās datu vākšanas un uzraudzības sistēmas, centrālo uzmanību pievēršot galvenajiem sociālajiem un ekonomiskajiem rādītājiem, kuri sniedz vērtīgu ieskatu lauku kopienu labklājībā.

Papildus kvantitatīvajiem datiem uzraudzības sistēmā būtu jāintegrē kvalitatīvie rādītāji, kuri atspoguļo nemateriālos ieguvumus, tādos kā sociālais kapitāls un kopienas kohēzija. Turklāt datu vākšanā būtu jāņem vērā ilgtermiņa ilgtermiņa (t. i., rezultāti un ietekme pēc atbalstīto projektu beigām).

6.2. Uzraudzīt ES izdevumus pa nozarēm un teritoriju veidiem

Lai sekmētu labāku izpratni par lauku apvidiem piešķirto līdzekļu daļu, ES līdzekļi būtu jāiezmē pa nozarēm un teritorijām, tādējādi nodrošinot, ka šīs teritorijas saņem tiem domāto resursu daļu. Teritoriālajā iezīmēšanā būtu jāņem vērā arī lauku apvidu specifika (sk. 2.3. punktu), it sevišķi to apgabalu specifika, kuriem jāpievērš īpaša uzmanība (piemēram, kalnu apvidi, salas, pierobežas apgabali un tālākie reģioni).

Šī pieeja palīdz novērst situācijas, ka finansējums neproporcionāli sniedz labumu lauku teritorijām ar lielāku kapacitāti. Šādas iezīmēšanas sistēmas ieviešana ļaus labāk uzraudzīt līdzekļu piešķirumus un nodrošināt lauku attīstības mērķu sasniegšanu.

6.3. Izstrādāt vietējiem projektiem domātus SMART rādītājus

Būtu jāizstrādā vietējiem projektiem domāts standartizēts SMART (konkrēts, izmērāms, sasniedzams, reālistisks un noteiktā termiņā realizējams) rādītāju kopums. Konsekvence projektu vērtēšanā būtu panākama, šo rādītāju mērīšanā sniedzot tehnisko atbalstu lauku ieinteresētajām personām. Tomēr tas būtu jā dara, datu vākšanā neradot nesamērīgu administratīvo slogu vietējām ieinteresētajām personām / projekta labuma guvējiem.

1 Eiropas nevalstisko organizāciju, pilsoniskās sabiedrības organizāciju, uzņēmēju organizāciju un publisko iestāžu organizāciju pārstāvji; akadēmisko aprindu un pētniecības organizāciju pārstāvji; ievēlēti pārstāvji no trim tikliem, kas veido Eiropas lauku parlamenta vadības grupu (*ELARD, ERCA, PREPARE*); Eiropas Parlaments (*COMAGRI* un *COMREGI*), ko pārstāv EP deputāti, Reģionu komiteja (*NAT* un *COTER*), ko pārstāv tās locekļi (vietējās un reģionālās pašvaldības), un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (*NAT* un *ECO*), ko pārstāv tās locekļi; trīs dalībvalstis – Eiropas Savienības Padomes prezidentvalstu trijotnes pārstāvji – divi pārstāvji no katras dalībvalsts, no kuriem viens atbild par lauku attīstību, bet otrs par teritoriālo kohēziju.

2 LPKG atzinumus, ieteikumus vai ziņojumus pieņem vienprātīgi (ar vienkāršu balsu vairākumu). Šo deklarāciju ir pieņēmuši 29 LPKG locekļi no 31.

3 https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_en.

Pievienoties Lauku pakta kopienai un tiešsaistes platformai:
https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/become-member_en

 ruralpact.rural-vision.europa.eu/index_en

 info@rural-pact.eu

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024

© Eiropas Savienība, 2024. CC-BY 4.0

Vāka fotoattēls: © Flickr

Lauku pakta atbalsta birojs ir projekts, ko īsteno

PRINT ISBN 978-92-68-24280-3 doi:10.2762/4625024 KF-01-25-002-LV-C

PDF ISBN 978-92-68-24279-7 doi:10.2762/6548671 KF-01-25-002-LV-N

Finansē
Eiropas Savienība